

Beantwoording motie Ferrier, Voordewind, Gill'ard
Haalbaarheid van het voortzetten van het saffraan-project en verbreding tot
alternatieve agrarische productie

In de motie van Ferrier, Voordewind, Gill'ard, wordt de regering verzocht *'de Kamer uiterlijk vóór medio december 2007 te informeren over de resultaten van het huidige pilotproject inzake saffraanteelt in Uruzgan en over een haalbaarheidsstudie voor het voortzetten van dit project en verbreding tot alternatieve agrarische productie; en verzoekt de regering de benodigde financiële middelen ter beschikking te stellen voor de opbouwfase van alternatieve agrarische productie in de Afghaanse provincie Uruzgan.'*

Bijgaand het haalbaarheidsonderzoek en andere relevante overwegingen ten aanzien van de land- en tuinbouw in Uruzgan. Dit op basis van rapportage over activiteiten tot op heden en verzamelde inzichten, inclusief van de landbouwexpert (functioneel specialist) die het PRT van advies heeft gediend.

Conclusie mijnerzijds is dat goede initiatieven zijn opgepakt. Zoals ik in de Tweede Kamer heb aangegeven juich ik de motie Ferrier, Voordewind en Gill'ard toe en ben ik voornemens waar enigszins mogelijk initiatieven te faciliteren. Ik waardeer de inzet van de Kamer voor dit belangrijke thema dan ook zeer. Uruzgan heeft zeker potentieel. Het saffraan-project is daar een duidelijk voorbeeld van. Benodigde financiële middelen staan dan ook ter beschikking voor de ontwikkeling van alternatieve agrarische productie in de Afghaanse provincie Uruzgan. Ik moedig dergelijke initiatieven aan en faciliteer waar mogelijk. Daarbij moeten knelpunten als veiligheid, capaciteit en landbouwinputs in beschouwing worden genomen. Ook moet aangesloten worden bij de Afghaanse werkelijkheid door middel van zorgvuldige begeleiding ter plaatse van Afghaanse counterparts.

1. Resultaten van het pilot-project voor de teelt van saffraan (tot half december)

a. Saffraanteelt

Saffraan brengt op de wereldmarkt ongeveer \$ 600 per kilo op (afhankelijk van kwaliteit en vraag). Daarmee is het een van de weinige gewassen die qua opbrengst voor de boeren kan concurreren met papaver. Saffraanbollen leveren twee producten op: saffraan en nieuwe bollen. De bollen vermeerderen zich immers na een paar jaar terwijl al gedurende de periode waarin de bollen zich vermeerderen, saffraan kan worden geoogst. Vanaf het jaar volgend op dat van de aanplant, kan saffraan geoogst worden (ongeveer 2,5 kg per boer à \$ 600 p/kg) voor de verkoop.

b. Uitvoering van het pilot-project

Het pilot-project voor de teelt van saffraan is in juli 2007 van start gegaan. De saffraanbollen zijn als lening verstrekt aan de lokale boeren. De verwachting is dat de saffraanbollen zich in de loop van een periode van 5 jaar met een factor 2 tot 3 zullen vermenigvuldigen. Na vijf jaar zullen de boeren de oorspronkelijke hoeveelheid plantgoed teruggeven aan de lokale counterpart, die deze kan inzetten voor verdere verspreiding.

Voor dit project is aanvankelijk een subsidie van € 850.000 door het ministerie van Buitenlandse Zaken verstrekt aan een Nederlands bedrijf met uitgebreide ervaring in Afghanistan. Het project is voorbereid in nauwe samenwerking met het lokale ministerie van landbouw en met lokale ngo's. Ook zijn ministerie en ngo's zeer intensief betrokken bij de

uitvoering. Elf werknemers van de lokale counterparts zijn door de Nederlandse uitvoerder van het project opgeleid tot saffraan-instructeur. De instructeurs zijn vervolgens de provincie in gegaan om de aan het project deelnemende boeren te trainen met betrekking tot voorbereiding van de grond (onder meer het aanleggen van zogenaamde “ruggen” waarin de bollen worden geplant) en de plantwerkzaamheden.

In de maanden augustus en september zijn in een straal van 30 km rond Tarin Kowt en (zij het op beperktere schaal) rond Deh Rawood, 26 hectare saffraanbollen geplant bij 128 boeren. Dat komt neer op ongeveer 0,2 hectare per boer. Bij de selectie van boeren voor de pilot is zorg besteed aan een zo goed mogelijk spreiding over de verschillende stammen om zo tribale neutraliteit te waarborgen.

De instructeurs hebben hetgeen zij in het voorbereidingstraject hebben geleerd, effectief overgedragen aan de boeren: door de Nederlandse uitvoerder is geconstateerd dat de velden met vakkennis en nauwgezetheid zijn aangelegd. In de weken volgend op het planten van de bollen is training gegeven met betrekking tot het oogsten van de saffraan. Daarbij ligt de nadruk op het produceren van kwalitatief goede saffraan. Van belang is daarbij dat de saffraan direct na de oogst wordt gedroogd en zo min mogelijk wordt vervuild door stof, aarde en vuil. Daarom zijn door de uitvoerder in totaal 6 droogmachines aan de boeren ter beschikking gesteld. De elf instructeurs zijn getraind in het omgaan met deze droogmachines.

c. Eerste resultaten

De eerste oogst na aanplant is slechts beperkt. Pas in het tweede jaar komt de productie goed op gang. Desalniettemin zijn de eerste resultaten hoopgevend. Een groot aantal boeren heeft vaardigheden opgedaan en enthousiast het nieuwe gewas omarmd. In de maand november is door de boeren voor het eerst saffraan geoogst. De betrokken Afghaanse boeren toonden zich zeer trots op hun eerste grammen saffraan. Bij één boer is vanwege transportproblemen het perceel omgeploegd, hij zal in aanmerking komen voor het volgende project met fruitbomen. De elf instructeurs trainen momenteel de boeren in de volgende stap van het productieproces: de verwerking van de saffraan.

d. Vervolg saffraan-pilot

- Tijdens de eerste fase bleek dat training cruciaal is. Daarom zal tijdens het vervolg van het saffraanproject training een belangrijke plaats innemen. Aan de instructeurs zal 4 tot 6 weken onderwijs worden gegeven voordat het gehele plant-, teelt- en droogproces is doorlopen. Zij zullen vervolgens hun kennis overbrengen op de Afghaanse boeren. De eerstvolgende training is eind februari 2008. Daarna zal nog eind maart, eind april en eind juni 2008 onderwijs worden gegeven. Aan alle trainers zal een digitale camera worden verstrekt zodat gedurende het project een regelmatig en duidelijk inzicht verkregen wordt in voortgang/stand van zaken op de akkers bij alle 128 boeren.
- Ook zal aandacht worden besteed aan onderhoud en bemesting van de beplante velden. Zo zal op zeer korte termijn compost en of kunstmest verstrekt worden. Deze producten zullen door de Nederlandse uitvoerder in samenwerking met lokale partners worden verstrekt op locatie. Indien noodzakelijk, zullen ook (waar mogelijk biologische) gewasbeschermingsmiddelen worden verstrekt.
- Om te voorkomen dat boeren zich in de schulden moeten steken om kosten van kunstmest e.d. af te dekken, zullen zij in ieder geval de eerste drie jaar ondersteund worden bij het financieren van de kosten van de verbouw. De financiering van deze kosten is echter tijdelijk en zal geleidelijk worden afgebouwd. Er wordt van uit gegaan

dat de boeren na 3 jaar de productie volledig zelfstandig en onafhankelijk ter hand zullen kunnen nemen. De Nederlandse uitvoerder zal vanaf volgend jaar de saffraan-oogst afnemen tegen de (aan de kwaliteit gerelateerde) wereldmarktprijs.

2. Vooruitzichten

Het saffraan-project geeft zowel de mogelijkheden als de beperkingen weer van productie van landbouwproducten in de provincie Uruzgan. Daarom is dan ook gestart met een kleinschalige pilot saffraan, met een uitvoerder die in deze sector reeds ervaring heeft opgedaan in Afghanistan en die beschikt over een eigen afzetketen (de uitvoerder garandeert afname tegen wereldmarktprijzen en draagt zorg voor logistieke ondersteuning). De pilot geeft echter wel aan dat in nauwe samenwerking met de Afghaanse overheid en lokale ngo's een goed begin kan worden gemaakt met de introductie van alternatieve gewassen. Daarnaast blijken Afghaanse boeren leergierig en enthousiast.

a. Potentieel

In beginsel zijn veel aanvullende en alternatieve gewassen in Uruzgan, meer specifiek in de omgeving van Tarin Kowt, te telen. Klimatologisch heeft Uruzgan potentieel, al hebben droogte, jarenlange oorlog en de huidige onveiligheid impact op wat wel en niet mogelijk is. De natuurlijke omstandigheden (grond, water, klimaat) zijn gunstig voor de teelt van saffraan en andere alternatieve landbouwproducten (zoals amandelen, appels, vijgen, granaatappels en diverse groentesoorten). Tevens bleek dat lokale boeren en provinciale bestuurders uiterst positief staan tegenover de teelt van saffraan. Aanvullende eenvoudige technische voorzieningen zouden het te irrigeren areaal respectievelijk de productiecapaciteit sterk kunnen doen toenemen. Op dit moment is sprake van een vershraling van het aantal gewassen dat geteeld wordt. Tarwe en papaver vormen het merendeel van de gewassen. De vershraling is ingezet door droogte, de uitbreiding van de papaver en het ontbreken van goed alternatief uitgangsmateriaal. Voor de korte termijn zijn groentegewassen voor de armste boeren een oplossing maar voor de langere termijn wordt veel meer aan saffraan, fruit (incl. noten, vijgen en amandelen), druiven en houtproductie gedacht. Deze laatste gewassen hebben een hogere toegevoegde waarde en zijn voor een deel vaak eenvoudig te conserveren zodat ze niet acuut afhankelijk zijn van de markt, transport of opslag.

b. Veiligheid, transport

Voor ieder project of investering in Uruzgan is veiligheid een belangrijk knelpunt. De veiligheidsproblematiek heeft als gevolg dat vaak bij de uitvoering van projecten niet op een efficiënte wijze gewerkt kan worden dan wel het aspect veiligheid in de uitvoering van een project buitensporig veel geld kost. De problematiek van de veiligheid staat vaak optimale uitvoering van een project in de weg. Transport in de regio vormt een wezenlijk probleem door slechte lokale wegen en slechte veiligheid. Veel transporteurs worden beroofd dan wel afgeperst.

c. Capaciteit

Capaciteit is ook belangrijke uitdaging. Productieketens moeten van nul worden opgebouwd, in competitie met de ketens die bestaan voor papaver. Infrastructuur en afzetkanalen naar de regio, laat staan de wereldmarkt, ontbreken grotendeels, veel eenvoudige vaardigheden met betrekking tot onderhoud en bewerking van het land zijn verloren gegaan. Daarnaast betekent duurzame opbouw, opbouw met een Afghaans gezicht, met Afghaanse partners. De Afghaanse capaciteit is echter beperkt. Het aantal ngo's en de capaciteit van de Afghaanse

overheid nemen gestaag toe, maar ontwikkeling is een proces van de lange adem en plannen moeten realistisch zijn. Immers nieuwe gewassen dienen niet enkel geïntroduceerd te worden maar dienen ook gehandhaafd te worden. Dit betekent training en het faciliteren van de boeren voor langere termijn. Een hoge mate van analfabetisme (ongeveer 90%) en onbekendheid met het gewas zijn de belangrijkste redenen voor deze werkwijze. Kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen zijn onvoldoende beschikbaar. Op dit terrein zijn in de nabije toekomst aanvullende voorzieningen noodzakelijk. De bestaande landbouwkundige kennis is voor de bestaande gewassen afdoende maar is voor alternatieve gewassen te gering.

3. Overige activiteiten ten behoeve van opbouw van alternatieve agrarische productie

Naast reeds bestaande activiteiten, kan ik u berichten over de volgende door mij recent gefinancierde activiteiten en initiatieven die voortkomen uit uw motie.

a. Vervolgproject groente en fruit

In de komende maanden worden, deels via hetzelfde Nederlandse bedrijf, nieuwe projecten gestart voor de teelt van fruit en groente. Bij de introductie van fruitteelt, wordt een twee sporen strategie gevolgd; brede verspreiding van huisteelt, d.m.v. het planten van 5 fruitbomen bij 25.000 gezinnen (30% van de bevolking van Uruzgan). Daarnaast zal bij 100 boeren begonnen worden met commerciële fruitteelt voor lokale en langere termijn regionale markten. Het voordeel van bepaalde soorten fruit is dat deze gedroogd kunnen worden, zodat ze niet onmiddellijk afgezet hoeven te worden. Met deze activiteiten wordt beoogd om de kwaliteit van het dieet te verbeteren, om dure import uit Iran te substitueren en om nieuwe inkomensmogelijkheden voor lokale boeren te creëren. De introductie van groenteteelt richt zich specifiek op vrouwen. De doelgroep wordt geschat op ca. 350 vrouwen. De groente zal voornamelijk voor eigen consumptie worden gebruikt.

b. Rurale ontwikkeling algemeen

Op dit vlak hebben zich een aantal belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. De Duitse ontwikkelingsorganisatie GTZ zal zich in Uruzgan vestigen. Nederland levert voor inzet van drie jaar een bijdrage van € 34 miljoen. Het programma van GTZ bestaat uit drie componenten: ontwikkeling van de infrastructuur, rurale ontwikkeling en capaciteitsopbouw/institutionele ontwikkeling. Kern van de werkzaamheden van GTZ op het terrein van infrastructuur is de aanleg van een weg van Tarin Kowt naar Chora. Hiermee zal direct na de start van het programma begonnen worden. Op het gebied van rurale ontwikkeling zal GTZ zich met name richten op het identificeren en bevorderen van mogelijkheden voor de bevolking om op een duurzame manier in hun levensonderhoud te voorzien. GTZ zal daartoe onder meer *extension packages* ontwikkelen, toegang tot lokale en regionale markten creëren, het oprichten van kleine bedrijven en samenwerkingsvormen ondersteunen. Ten slotte zal GTZ rees lopende initiatieven op het gebied van capaciteitsopbouw en institutionele ontwikkeling ondersteunen en verder opbouwen om ervoor te zorgen dat het provinciale- en districtsbestuur in toenemende mate het centrale en pro-actief optredende punt is voor dienstverlening op sub-nationaal niveau. In de eerste 6 maanden van hun werkzaamheden, zal GTZ haar programma nader aanscherpen.

c. Inzet VN

De voedsel en landbouworganisatie van de VN (FAO) zal in nauwe afstemming met GTZ eveneens activiteiten op deze gebieden uitvoeren in Uruzgan. Op Nederlands initiatief heeft men Uruzgan bezocht en heeft men activiteiten geformuleerd, die Nederland financieel zal

ondersteunen. Nederland zal een bijdrage leveren van \$ 3.800.000 voor de financiering van een tweejarig project gericht op het ondersteunen en verbeteren van de voedselzekerheid van kwetsbare boerengezinnen in de districten Tirin Kowt en Chora door middel van diversificatie van vormen van levensonderhoud in de agrarische sector. Het gaat met name om kleinveeteelt gericht op kwetsbare families en de bevordering van de positie van vrouwen in Uruzgan.

d. Vermarketing, landbouwonderwijs

Om uitvoering te geven aan de motie Ferrier, Gillard en Voordewind wordt ook op korte termijn, naar verwachting begin 2008, een haalbaarheidsstudie worden verricht naar de mogelijkheden voor verbreding en vermarketing (inclusief export) van landbouwproducten in Afghanistan. Daarbij zal de focus niet alleen liggen op de provincie Uruzgan, maar zal ook gekeken worden naar mogelijkheden op hoofdstadniveau. In Uruzgan is commerciële afzet van fruit bijvoorbeeld in de komende jaren nog niet te voorzien, daar de bomen 2 tot 3 jaar nodig hebben om vruchten te dragen. Wel kan nu alvast worden gezien of mogelijkheden voor vermarketing bestaan voor producten uit Kaboel. Een delegatie van de Werkgroep Economische Wederopbouw Afghanistan en individuele experts zal voor dit haalbaarheidsonderzoek naar Afghanistan afreizen. Tevens zal een missie van LNV/Wageningen naar Afghanistan reizen ten einde de mogelijkheden voor ondersteuning van het landbouwonderwijs te onderzoeken.

De Nederlandse regering zal alles op alles zetten om actief voort te bouwen op deze initiatieven en mogelijkheden zoals hierboven beschreven te bevorderen.

De regering is bereid in dit kader waar mogelijk financiële middelen ter beschikking te stellen voor de opbouw van alternatieve agrarische productie, voornamelijk in Uruzgan.